

**Totivs Ivris Canonici Compendivm, Siue, Brevis Svmma In
Qvinque Libros Decretalivm Sacri Concilii Tridentini
Decretis Accommodata**

In Qva Ivris Canonici Primæ Institutviones, seu Elementa ita traduntur, vt plurima breuiter ac decisiuè explicentur, & Canonum, Glossarum, ac Doctorum receptorum auctoritate communiantur ...

Continens Librum Quartum & Quintum Decretalium

**Axel, Johannes Honorius van
Coloniae Agrippinae, 1656**

Titulus XXXIII. De privilegiis & excessibus privilegiatorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61572)

d. l. prator ait §. hoc interdictum 1. in fi. ff. hoc interdictum permissorium, ne quis prohibeat ædificare volentem, qui satis dedit, datur hæredi, est annale, l. prator §. fin. ff. hoc tit. contra hæredem non datur, l. in honorariis ff. de act. & oblig. nam ex parte conventi continet pœnam, quia datur ad id quod ad eum non pervenit, nempe interesse prohibiti ædificare post satisfactionem, nasciturque ex inquietatione ipsi facta, Bart. in d. l. prator ait §. fin. num. 2. & 3. hoc tit. Procedit autem regula, d. l. in honorariis ¶ ff. de act. & obligat. de jure civili, jure Canonico remedia prætoria, quantumcunque sunt pœnalia, tamen sunt perpetua, c. sollicita & ibi gl. fin. de rest. spoliat. & Can. & hæres ex delicto defuncti tenetur in solidum, quatenus est in hæreditate, latè Pan. in c. fin. num. 5. de sepult. dixi supra hoc lib. tit. de rapt.

21 Tollitur sive remittitur ¶ nunciatio verbis, l. non solum §. sciendum ff. hoc tit. trans actione, l. 1. §. inde queritur ff. hoc tit. morte nunciantis re integra ac alienatione, l. non solum §. fin. ff. hoc tit. data satisfactione idonea de demoliendo, c. 6. fin. hoc tit. l. unic. C. hoc tit. aut oblata si nunciatus stipulari noluerit, l. prator ait §. si quis paratus & §. deinde ait. ff. hoc tit. contrario jussu ludicis, l. si opus ff. hoc tit.

Titulus XXXIII.

De privilegiis & excessibus privilegiorum.

SUMMARIÆ.

- 1 PRIVILEGIUM propriè est quando aliquid conceditur contra jura.
- 2 Quando aliquid conceditur præter jus com-

mune sine alicujus præjudicio, tunc propriè dicitur beneficium.

- 3 PRIVILEGIORUM aliud est reale.
- 4 Quoddam est personale & concessum uni, ad alias personas non extenditur.
- 5 In dubio privilegium præsumitur potius personale quam Reale.
- 6 PRIVILEGIUM aliud est generale.
- 7 Aliud speciale quod persone conceditur & extinguitur cum persona.
- 8 PRIVILEGIUM qui possint concedere.
- 9 An in concessione privilegij debeat fieri mentio juris communis.
- 10 Privilegij alteri prius concessi.
- 11 In impetratione secundi privilegij debeat fieri mentio de primo.
- 12 An debeat fieri mentio statutorum seu consuetudinum.
- 13 PRIVILEGIUM acquiritur privilegiato statim à die date & ante notitiam illius, vel à tempore notitia, mox ubi pervenit ad privilegiatum.
- 14 PRIVILEGII interpretatio pertinet ad principem.
- 15 Beneficium propriè sumptum largissimè est interpretandum, limita quando agitur de incapacitate privilegiati vel subreptione privilegij quibus casibus inferior potest declarare privilegium nisi princeps sit in loco.
- 16 PRIVILEGIUM propriè sumptum largissimè est interpretandum, utrum quando præjudicat tertio vel juri communi debet stricte interpretari quod probatur aliquot exemplis.
- 17 PRIVILEGIATUS non utitur privilegio contra pariter privilegiatum limita regulam 2. modis.
- 18 PRIVILEGIUM perditur multis modis his recensitis.
- 19 EXEMPTIO est separatio à iurisdictione ordinarij.

20 EXEM-

- 20 EXEMPTIONEM concedunt summus pontifex & Episcopus.
- 21 SUMMUS pontifex concedit privilegium, libertatis exceptionis, & indulgentia.
- 22 LIBERTAS idem importat quod nullius diocesis practici appellant, locus liber nec est in diocesi nec de diocesi.
- 23 Pralatus in loco libero habet jurisdictionem quasi Episcopalem.
- 24 Ecclesia & monasterium nullius diocesis sunt in provincia sed non de provincia.
- 25 EXIMIT summus pontifex quandoque locum vel personas ratione loci & quomodo ista exemptio probetur.
- 26 Per exemptionem concessam ecclesia quinam eximantur.
- 27 Hospitali concessam quinam eximantur.
- 28 Monasterio exempto, an capella & membra censeantur exempta.
- 29 Ecclesia, monasteria, cateraque loca exempta licet non sint de diocesi sunt tamen in diocesi.
- 30 Quid si canonici alicujus ecclesie eximantur quinam censeantur exempti.
- 31 Quid si clerici cujusvis ecclesie eximantur.
- 32 Interdum ecclesia & plebs eximuntur pleno jure quoad legem jurisdictionis & quoad legem diocesanam, & exemptus pralatus habet jurisdictionem quasi Episcopalem in suos subditos.
- 33 Libertas aut exemptio quantumcunque lata sit non includit exemptionem ratione delicti contractus vel rei, si sit delictum perpetratum contractus initus, vel res sita in loco non exempto qui minus si ibi reperiantur coram ordinariis istorum locorum conveniri possint ubi autem domicilium habent non possunt conveniri aequatenus super istis.
- 34 EXEMPTIS à summo pontifice quandoque conceditur persona non respectu certi loci ut Protonotariis, Comitibus Palatinis, familiaribus Papa qui ex decretis Concilij Tridentini ipsis ordinariis tanquam sedis Apostolicae delegatis plena in omnibus subijciuntur.
- 35 EXIMIT ecclesiam & clerum quandoque summus pontifex à jurisdictione Episcopæ & alteri Pralato vel Archiepiscopo, aut viciniore Episcopo pleno jure subijcitur perpetuo & videtur omne jus Episcopale concessisse.
- 36 Vel ad tempus eximit clerum totum, aut singularem clericum propter litem quam habet cum Episcopo, & deputat Archiepiscopum vel viciniorem Episcopum qui jurisdictionem in clerum aut clericum exerceat durante lite.
- 37 Aliquando summus Pontifex committit iudici ut durante lite eximat constituto de savitia.
- 38 INDULGENTIA à libertate & exemptione differt quia restringitur ad certum tempus vel ad certos actus, cujus plura ponuntur exempla.
- 39 ORDINARIJ locorum possunt eos qui se asserunt per privilegium, seu indulgentias sedis Apostolicae exemptos requirere & ipsi requisiti tenentur hujusmodi privilegia vel indulgentias ipsis ordinariis ostendere.
- 40 EXEMPTUS non potest jurisdictioni ordinarij se subijcere per prorogationem aut alias.
- 41 In rescriptis ad lites debet fieri mentio de exemptione, ubicunque litera impetrantur contra exemptum de stylo curie.
- 42 EXEMPTA loca ac persona exempte etiam regulares ratione loci subjacent ordinarij sive Episcopi jurisdictioni uti sedis Apostolicae delegati multis casibus qui hic recensentur.

- 43 An liceat Episcopo in casibus allegatis in loco exempto constituere officialem.
- 44 Sunt & alii casus in quibus datur ordinario iurisdictio in exemptos simpliciter absque clausula delegationis à sede Apostolica.
- 45 Archiepiscopi per loca exempta sua provincia possunt facere ante se portari crucem, item Archiepiscopi & Episcopi diocesani possunt in eisdem locis exemptis populo benedicere.
- 46 EXEMPTIONES concessa à summo pontifice sunt odiosa & restringenda.
- 47 EXEMPTIO & libertas quam Episcopus concedit latissime est interpretanda, quia per eam superioribus praelatis nullum fit praejudicium.
- 48 Episcopus interdum ecclesiam & clericum eximit à sua iurisdictione & nulli eos subijcit & vendicat sibi locum c. sicut unire in fine de excess. praelat. c. 1. in princip. de for. compet. in 6.
- 49 Interdum Episcopus eximit ecclesiam in certis specialibus casibus aut servitia sibi debita remittit.
- 50 Nonnunquam Episcopus ecclesiam ordinario iurisdictioni subijcit inferioris praelati consentientibus clericis ex causa & cōsensu Capituli, & videtur omnia jura concessisse exceptis quibusdam qua à se alienare non potest.
- 51 In tribus casibus potest Episcopus in totam à se eximere ecclesiam hic annotatis, quibus additur quartus.
- 52 Exemptus per Episcopum à sua iurisdictione potest exemptioni renunciare & iurisdictionem ordinarii praerogare.
- 53 Canones concedunt ordinario iurisdictionem delegatam auctoritate Apostolica certis casibus in exemptos sedi Apostolica immediate subiectos, sed nunquam in exemptos à iurisdictione Episcopi, & alteri immediate subiectos.
- 54 EXEMPTA ecclesia potest uti duplici privilegio exemptionis nempe privilegio sibi concepto ab Episcopo ac privilegio libertatis sibi indulto à sede Apostolica.
- 55 EPISCOPVS non potest aliquam ecclesiam sua diocesis à iurisdictione Episcopali eximere & subijcere alteri Episcopo.
- 56 EXEMPTIO sive libertas acquiritur privilegio & praescriptione, quando privilegium non ad plenum per se sufficit ad exemptionem sive libertatem comprobendam, sed tale est, quod probet causam praescriptionis.
- 57 Exemptio sive libertas acquiritur sola praescriptione canonica quadraginta annorum cum titulo vel tanti temporis, cuius initium extat memoria in qua inter alia allegari & probari debet, quod alius praelatus in eis iurisdictionem praescripserit.
- 58 EPISCOPVS contra quem subditus se prae tendit exemptum privilegio tantum, privilegio & praescriptione, aut praescriptione canonica tantum, cognoscit judicialiter de illa quaestione.
- 59 EPISCOPVS an in ecclesias vel clericos aliena diocesis possit praescribere jus episcopale.
- 60 MULTVM interest, an quis contra ordinarium suum ad probandum se exemptum alleget privilegium tantum, an privilegium & praescriptionem, vel praescriptionem tantum.
- Q**UANDOQUE subditi delinquant abutendo privilegiis suis, vel terminos eorum excedendo, saepius etiam dubitari contingit, de intellectu privilegiorum, ideo subiungit de privileg. & excess. privilegiat. Privilegium proprie est, quando aliquid conceditur contra jura, & dicitur quasi privata

vata lex, c. privilegia. dist. 3. c. fin. §. quanquam
 25. quast. 1. c. fin. 25. quast. 2. §. plane Instit. de
 de jur. nat. gent. & civil. l. privilegia. ff. de reg.
 2 jur. quando aliquid conceditur præter ¶ eis
 commune sine alicuius præjudicio, tunc
 proprie dicitur beneficium, ut quando
 princeps concedit aliqua jura ad se spe & an-
 tia, Pan. in c. olim num. 7. de verb. signif. Ias. in
 l. fin. num. 27. & 31. plures cumulans ff. de con-
 3 sit. princip. Privilegium ¶ quoddam est rea-
 le, quoddam personale. Reale est, quod
 ecclesiæ, dignitati, civitati, vel loco, aut per-
 sonis ratione loci, vel alicui rei, aut causæ,
 vel actioni conceditur, c. cum olim el. 1. & c.
 seq. hoc tit. l. in omnibus causa la. 2. & l. privile-
 gia ff. de reg. jur. & ibi Dec. num. 13. & seqq.
 & DD. c. quoniam abbas de off. deleg. & ibi Can.
 & est perpetuum, cap. 1. & seq. 25. quast. 2. l.
 vectigalia & ibi Bald. C. de vectig. & commiss.
 Dyn. in cap. privilegium num. 6. de reg. jur. in 6.
 nisi forte res perimatur, vel nisi revocetur
 ex causa, c. recolentes §. si enim relicto de stat.
 4 monach. Quoddam est personale, ¶ & con-
 cessum uni, ad alias personas non extendi-
 tur, ideo privilegium concessum regibus
 non extenditur ad reginas, vel filios, c. nec
 aliqui & ibi Gemin. num. 2. & Can. hoc tit. et-
 iam ex identitate rationis, c. sane hoc tit. cap.
 privilegia distinkt. 3. c. hinc etiam est 16. quast. 1.
 c. constitutus in fine de concess. prab. l. cum vero
 & ibi gloss. ponit exempla & DD. cum 2. ll. seqq.
 ff. de legib. l. licitatio §. mercatores & ibi Bart.
 ff. de public. vectig. & comm. neque etiam ad
 personas accessorias, & familiares tempo-
 rales, l. scriarios, & ibi latè Ias. & DD. C. de
 restam. milit. nisi alias privilegium foret inu-
 tile, l. licet §. 1. & 2. hoc tit. in 6. clem. fin. de
 cens. aut quando respicit litis ordinationem,
 sive executionem, quod transit ad adversa-
 rium, ut servetur in iudiciis equalitas, l. fin.
 & ibi gloss. marg. ad gloss. 1. Bart. & DD. com-

muniter C. de fruct. & lit. expens. l. perenda C. de
 temp. in integ. restit. In recipientibus litis de-
 cisionem verissima est regula, quod perso-
 nalia privilegia non transeat ad alium, etiam
 hæredem universalem privilegiati, l. privi-
 legia ff. de regul. jur. l. 1. ff. de jure immuni. l. 1. C.
 de privileg. dor. & ibi gloss. nisi verba hoc so-
 nent, quod ad alios transeant, l. 1. & 2. C. si
 advers. transact. l. 1. C. de reput. quasiunt in jud.
 in integ. restit. l. quod si minor ff. de minor. & c.
 Bart. in l. fin. C. de fruct. & lit. expens. ubi clare
 distinguit l. asiduis C. qui pot. in pig. hab. l. non
 solum ff. de in integ. restit. In dubio privile-
 gium ¶ præsumitur potius personale, quam
 reale, c. cum venissent & ibi gloss. in verb. proba-
 tum & Canon. de restit. gloss. in summa 25. quast.
 2. & ibi Can. Gail. obs. 2. num. 13. & seq. lib. 2.
 Præterea privilegium aliud est generale,
 ¶ aliud speciale. Generale est, quod con-
 6 ceditur corpori, vel collegio, c. cum & plan-
 tare hoc tit. ordini, cap. contingit 1. de sent. ex-
 comm. c. si quis suadente 17. quast. 3. generi, l. 1.
 & l. immunitates ff. de jur. immuni. ætati, toto
 tit. ff. & C. de minor. 25. annis, sexui, tit. ff. &
 Cod. ad Senat. consult. Velleian. ecclesiis, c. 1. 3.
 & 5. de integ. restit. Speciale ¶ est, quod per-
 7 sonæ conceditur, & extinguitur cum perso-
 na, §. sed & quod princeps vers. plane Instit. de
 jur. nat. gent. & civil. c. privilegium de reg. jur.
 in 6. quando persona est proxima causa pri-
 vilegii, secus quando persona est causa re-
 mota, & alia est causa proxima, l. non solum
 ff. de in integ. restit. l. minor autem §. fin. & l.
 seq. ff. de minorib. Dyn. in c. privilegium numer.
 9. de reg. jur. in 6.

Concedunt privilegium ¶ Papa in spiri-
 8 tualibus & certis casibus in temporalibus,
 quando temporalis jurisdictio ad eum de-
 volvitur, c. per venerabilem §. 1. §. rationibus
 & ibi gloss. in verb. certis causis Qui fil. sint le-
 git. Imperator in temporalibus, & non in

spiritualibus, c. bene quidem 95. dist. Episcopi & superiores prælati, c. constitutus de relig. domib. c. cum venerabilis de censib. gl. in summa vers. sed certe hoc non est verum 25. qu. 2. subditis suis, Felin. in c. pastoralis sub num. 7. vers. non concedit de off. ordin. c. placuit & ibi gloss. fi. & Archid. 16. quæst. 6. Collect. in c. quo simul hoc rit. gloss. in summa. 25. quæst. 2. in princ. de consensu suorum Capitulorum ex causa rationali, sed non in enorme alterius præjudicium, gloss. in d. c. constitutus in ver. à quocumq. & ibi Pan. n. 11. & Can. de relig. domib. c. ad hac & ibi gloss. 1. & Can. de excess. prelat. &c. nulla præmissa aliquorum citatione, in his quæ partem non lædunt, aut lædunt modice, seu causæ cognitionem non requirunt, alias secus, Bart. in l. 2. num. 3. C. de temp. & repar. appell. &c. Bart. in l. adoptio ff. de adopt. quia concessio privilegii non est actus contradictorii iudicii, sed quædam donatio, c. licet episcopus de praben. in 6. l. libertus ff. de in ius voc. Felin. in c. cum olim num. 6. de re jud. plures cumulans Bald. in l. si. sub num. 11. C. de fruct. & lit. expens. ac nulla facta mentione † juris communis, quia privilegium derogat juri communi, etiam nõ facto de ipso mentione, nec ei per jus commune derogatur, c. privilegia 3. distinct. gloss. 1. in c. grave de off. ord. & ibi Can. nisi constitutio sit conciliaris, c. ex parte de c. monach. Rot. divers. decis. 122. num. 3. & decis. 123. par. 1. aut exprimat in jure, quod de eo debeat fieri mentio, c. unico de excess. prelat. & sub num. 6. Zab. in clem. 1. in 3. quæst. de censib. &c. & ibi Can. Pri-
 10 vilegio alteri † prius concessi debet fieri mentio in subsequenti privilegio derogatione illius præcedenti privilegii alias non valet, c. veniens vers. non obstante & ibi gl. & Pan. n. 12. qui latius distinguit de præscript. gloss. in summa. 25. quæst. 2. vers. nunc videndum & ibi Archid. n. 11. c. cum ordinem & ibi gl. fin. de re-

script. Felin. in c. 1. n. 10. de rescript. & ibi Ripa n. 48. sed si privilegiatus impetrat secundum † 11 privilegium diversum à primo nulli præjudiciale, aut primo omnino conforme, vel quasi illius executivum, non tenetur facere mentionem de primo, quia hoc nullibi cavetur, solum propter odiosam pluralitatem beneficiorum cautum hoc reperitur in impetrationibus beneficiorum, c. si motu proprio de praben. in 6. c. in nostra de rescript. Pan. in c. veniens num. 13. 14. & 17. de præscri. & ibi Can. quod limitandum est, quando primum privilegium haberet aliquam limitationem, vel moderationem conformem juri communi, aut conservantem jus alterius in parte, & sit impetratio indefinita, vel generalis secundi privilegii ab eodem, quia tunc non solum debet facere mentionem primi, sed etiam de illa moderatione in eo contenta, nam si princeps recordatus fuisset à se vel ab alio id fuisse concessum limitate, non ita facile concessisset indefinite, aut generaliter sine illa moderatione, aut limitatione, Innoc. in c. veniens n. 4. & ibi Pan. n. 13. & seqq. Ioan. And. n. 14. Felin. nu. 2. & Can. de præscript. si vero impetrat contrarium privilegium, renunciat juri sibi quasi-
 12 to per primum privilegium, vel per præscriptionem, ita quod non possit præscribere contra id, quod in privilegio continetur, Innoc. in c. veniens n. 5. Pan. nu. 7. 19. Ioan. And. n. 15. de præscript. secus autem esset, si secundum privilegium impetraretur ad corroborationem primi privilegii, vel primæ præscriptionis, vel juris, quia tunc utrumque valeret, c. inter dilectos de fid. instr. c. auditis de præscript. cap. cum olim c. ex tenore de privil. Io. And. in c. veniens n. 16. de præscri. statutorum † quoque & consuetudinum in privilegio 12 eis contrario debet fieri mentio, alias valet contra jus commune, nõ contra statuta, vel con-

consuetudines, *Frane. in c. cum ex eo sub n. 4. vers. in gl. ibi caveant & Gemin. & Can. de elect. in 6. per c. 1. de constit. in 6. Franc. in c. 1. nu. 9. & 10. de sil. presbyt. ord. vel non in 6. Acquiri-
 13 tur privilegiato ¶ statim à die datæ, c. 1. §. 1. in fin. vers. nam si alicui de conces. prab. in 6. c. 1. & ibi Host. n. 1. 3. host. tit. in 6. & Can. latè Ias. in l. beneficium n. 46. & seqq. ff. de constit. princip. & ante notitiam illius, sive in favorem totius ordinis fuerit concessum, l. pen. C. de decursionibus & c. lib. 10. in fin. in verb. ex die ex quo promulgata est, sive alicui privato, §. sed ex constitutione nostra ibi illico Imperialibus codicillis præstitis Instit. quib. mod. jus pat. pot. sol. late Rota dec. 14. in prin. & n. 10. par. 2. divers. vel à tempore notitiæ, mox ubi pervenerit ad privilegiatū, Card. Zab. in procem. clem. §. universitati n. 5. per rex. in c. 1. §. ex pacto de conces. prab. in 6. Ias. in l. fi. nu. 46. & plurib. seqq. ff. de const. prins. & ibi DD. Rot. d. dec. 14. n. 11. par. 2. plures cumulans, nulla facta notificatione aut intimatione illi, cui per privilegium fit præjudicium, Dec. conf. 168. nu. 3. & 4. Gemi in c. 1. §. dicebat abbas num. 4. per illum text. & §. ex parte n. 5. & seq. de conces. prab. in 6. atq; concernit præterita tantum quoad actus futuros, futura autem nullo modo concernit, clem. 1. in fin. de censib. & c. & ibi Can. clem. literas de refer. & ibi Can. Interpretatio
 14 privilegii ¶ spectat ad principem, c. ordinarii §. si vero de off. ord. in 6. l. ex facto in priu. ff. de vulg. & pup. c. fi. in si. prin. de concess. prab. in 6. c. cum venissent de jud. l. fi. C. de legib. Bal. in c. 1. n. 3. & ibi DD. communiter apud quem vel quos cont. feud. deb. term. sive de interpretatione privilegii agatur principaliter, l. Nerac ff. de reg. jur. c. inter alia de sent. excom. c. sicut §. ex hū vers. sicut enim in qu. 1. sive incidenter, de mente concedentis privilegium, est disputatio, c. ex parte et. 1. de verb. signif. & ibi Innoc. c. cum tempore de arbit. Pan. in c. cum venissent sub n. 3.*

& ibi Can. communiter de vid. ac etiam si privilegium ex post facto evasisset enormiter lativum juristerti, quia pro eius declaratione, & restinzione fieri debet reversus ad principem, c. decet & ibi gl. 1. in fin. & Can. de reg. iur. in 6. gl. fin. in c. suggestum de dec. Alex. in l. ex facto n. 9. ff. de vulg. & pup. Rot. diver. decis. 83. par. 2. quæ regula limitanda est 1. quando agitur incidenter de interpretatione privilegii, & disputatur, non de mente concedentes privilegium, sed de incapacitate privilegiati, vel subreptione privilegii, quibus casibus, inferior potest declarare privilegium, nisi princeps esset in loco, arg. c. 1. & 2. de confir. util. vel inutil. Pan. in c. cum venissent sub n. 3. vers. aut quaritur nunquid inferiorum, & ibi Frau. Aret. Fel. n. 1. & Can. communiter de jud. Beneficium proprie sumptum ¶ 15 largissime est interpretandum, quia tantum præjudicatur cōcedenti, & in hac specie intelligenda est lex, beneficium, ff. de const. princ. ac cætera jura quæ dicunt, quod beneficia principis largissime debent interpretari. Privilegium etiam proprie ¶ sumptum 16 debet largissime interpretari, verum in quātū præjudicat tertio, vel juri communi debet strictè interpretari, in quo non habent locum jura dicentia beneficia principis largissime interpretanda fore, Pan. in c. olim n. 7. de verb. signif. & ibi Can. Ias. in l. beneficium n. 25. 31. & 33. ubi limitat utrumque regulam & DD. ff. de const. prin. late Fel. in c. caus. que n. 10. & seq. de rescript. Hinc inferitur, quod exemptus ratione certæ rei vel loci certi, non censetur exemptus ratione alterius rei, vel loci, c. cum capella h. t. Quod religiosis quibus à Sede apostolica est indultum, ut ecclesias suas in proprios usus possunt convertere, decedentibus personis earum, non licet auctoritate propria possessionem earundem intrare, sed per dioecesanum episcopum

scopum in ipsa sunt inducendi, quia per indulgentiam huiusmodi episcopali iure non derogatur, c. *pastoralis h. r.* Privilegium monasterio indultum, ut nullus episcopus ecclesias utroque iure illi subjectas interdicto supponere, vel monachum seu clericum eiusdem monasterii synodare, vel excommunicare præsumat, intelligitur de monachis & clericis in ipso monasterio permanentibus, vel ad ecclesias destinatis utroque iure sibi subjectas, c. *quoniam h. r.* Privilegium de decimis novalium non solvendis, non comprehendit decimas tempore privilegii impetrati ab aliis possessas, c. *dudum h. r.* Is quoque qui habet privilegium sive indultum percipiendi fructus primi anni beneficiorum vacantium, non potest illos recipere propria auctoritate, sed de manibus eius cui infra illum annum beneficium fuit collatum, ad quem pertinet exercitium actionum, regimen & gubernium beneficii, *Anch. in c. si propter numer. 5. de reser. in 6. Rot. divers. dec. 7. num. 4. par. 2. reprobata gl. in d. c. si propter*, quia differentia est inter concessionem fructuum & concessionem ususfructus, *l. fundi Trebatiani ff. de usuf. leg. l. si quis ita ff. de usuf.* Privilegium concessum dispositioni principali, ad dispositionem sibi adiunctam non trahitur, *l. si ita scriptum fuerit cum Titius ff. de manumis. testam.*

17 Privilegiatus non trahitur privilegio contra pariter privilegiatum, *l. verum §. fin. in prin. ff. de minor. §. sed & hoc presenti authent. de sanctiss. Episc. & c.* fallit quando unus est privilegiatus in genere, sed non in ea causa de qua agitur, altera vero est privilegiatus in causa, quia tunc utetur privilegio contra alterum in genere privilegiatum, c. *auditis de rest. in int. l. si ff. ex quib. caus. maiores & c. & ibi gl. & DD.* 2. Fallit, quando uterque est privilegiatus respectu eiusdem cause de qua

agitur, sed unus habet privilegium potentius altero, qui præfertur, *l. verum §. si. in fin. cum l. seq. ff. de min.* potest autem esse potentius, quia unus certat de damno, alter de lucro, vel quia cause concedendi privilegium sunt favorabiliores, *d. l. verum §. si. cum l. seq. l. regula vers. hac ratione ff. de jur. & fact. ignor. l. Titio ususfructus §. ff. de cond. & demonst.* vel quia semoto privilegio jus commune ei assistit, *l. eius militis §. 1. ff. de milit. test. Luc. de penna in l. 4. C. de silent. & c. li. 1. 2.* quando vero cause privilegiorum sunt pares, vel privilegia paris potentia, tunc conquisitis privilegii iure communi utuntur, *Pan. in c. presentia num. 36. & 37. de prob. vel concurrunt ambo & pariter admittuntur, l. privilegia ff. de privileg. credit. & ibi gloss. magn. & DD. & inter ipsos potior est conditio possidentis, l. si secum §. sequitur ff. de verb. oblig. c. in part. de reg. jur. in 6. Pan. in c. in presentia n. 36. 38. & seqq. de probat. Bart. in authen. quas actiones n. 3. & 4. C. de sacros. eccl. & ibi DD.*

Perditur privilegium ¶ multipliciter, ¹⁸
gloss. 1. in c. suggestum de decim. & ibi Pan. nu. 6. & Can. Gail. obs. 60. lib. 2. 1. Modo à lege, vel ab homine expresso, quo finit usus suum, *l. quoties C. de precib. imp. offer. Felin. in c. cum accessissent. num. 24. de constit. ac cessante causa privilegii, c. generaliter 16. qu. 1. l. non tantum §. eos qui ff. de excus. tut. l. cura §. deficientium ff. de muner. & honor. quando continet actum successivum, secus si habent suam perfectionem, Pan. in d. c. suggestum numer. 5. de decim.* Quando competit ratione alterius, eo sublato, tollitur & privilegium, *l. filio §. mari ff. de adm. leg. Rot. divers. decis. 70. per totum par. 1. 3.* Datum ad aliquid faciendum non usu per decennium, *l. 1. ff. de nund Felin. in c. cum accessissent. n. 25. de const. ubi ampliat & limitat.* 4. Datum ad aliquid

aliquid non faciendum, per contraventionem & unicum actum privilegio contrarium, c. pro illorum de prob. c. cum accessissent in fin. & ibi Felin. num. 8. ampliat & limitat & Can. & cum M. de const. l. 1. c. de iis qui sponte pub. mun. sub & ibi DD. lib. 10. §. Revocatione principis, quando privilegium concessum fuit sine causa subdito, gloss. in casus post. in fine & gloss. fin. in c. decret. de reg. jur. in 6. & ibi Franc. num. 4. & DD. gl. in clem. dudum in princ. in verb. instantes de sepult. & ibi Can. vel ex causa dissolutionis, vagationis, diminutionis cultus divini, c. fin. de reser. in 6. vel quia ex post facto aliis infertur læsio enormis, c. suggestum c. nuper. de decim. c. quid per novale de verb. signif. vel quia privilegiatus non servat privilegia à superiore subditis suis concessa, c. dilecti & ibi gloss. si. alleg. concord. hoc tit. quæ si fiat per viam legis, nocet post duos menses, c. 2. & ibi notatur in verb. ante prohibitionem & ibi Can. de const. Felin. in c. ex parte el. 3. sub num. 21. vers. fallit 11. de rescript. aliter facta revocatio non nocet ante notificationem factam privilegiato, Franc. post Ioan. And. in c. fin. sub num. 5. de rescript. in 6. interim datitulum coloratum, Achil. decis. 4. de restit. spol. Archid. in c. fin. in fine de rescript. in 6. c. proposuisti circa finem vers. sed ea plane 82. distin. & ibi gloss. in verb. rogabitur & Can. tertio, cui per revocationem fit præjudicium, non debet fieri intimatio, Zab. in clem. 1. in 31. quest. de appell. Crescent. decis. 13. num. 2. & 3. hoc tit. Privilegium concessum non subdito est irrevocabile, gloss. in casus post. in d. c. decret. & ibi Canon. Pan. in c. novit. sub num. 23. & seqq. de iud. & ibi Can. 6. Renunciatione expressa, vel tacita privilegiati, c. si de terra hoc tit. c. ad apostolicam c. statum de regul. & c. c. quam sit periculosum 7. quest. 1. etiam si sit concessum cum decreto irritanti, Panorm. in c. fin. §. is autem in 2. not.

Summa in Decretal.

& num. 5. de off. deleg. & ibi Can. Crescent. decis. 4. num. 3. hoc tit. modo non tangat jus superioris, c. cum tempore de arbit. aut tertii, c. contingit de sent. excomm. aut privilegiatus non contravenerit, sed tantum passus sit per alium contraveniri privilegio habenti decretum irritans, Archid. in c. cum de beneficio num. 2. de preben. in 6. Franc. num. 6. & Can. communiter Crescent. decis. num. 4. hoc tit. 7. Propter abusum, c. privilegium 11. quest. 3. c. ubi 74. distinct. l. libera ff. de pecul. l. qui sine ff. de neg. gest. 8. Præscriptione quadraginta annorum tolluntur privilegia ecclesiarum, ac statuta & consuetudines ecclesiæ favorabiles, c. accedentibus & ibi Pan. num. 4. & 5. & Can. hoc tit. ac etiam privilegia communitatibus competentia, Crescent. decis. 4. num. 5. hoc tit. per not. in l. fin. & authen. quas actiones C. de sacros. eccles. 9. Morte omnium qui sunt de collegio, ut ne unus quidem superstes remanserint, quia collegium renovatum non est idem cum priore, arg. l. postquam in princ. ff. ut leg. nom. cau. & ibi gl. in ver. persona l. intercidit ff. de cond. & demon. l. quidam ff. de jur. codicil. Horar. Mand. de privil. ad instar. gl. 7. num. 44. nisi forsan loco concessa fuerint privilegia, l. sicut §. si. & ibi gl. si. & DD. ff. quod cuiusque univers. nom. Bart. in l. si. in fi. ff. de colleg. illic. Bald. in l. si grege dicit omnib. mortuis collegium remanere habitu, & durare eius privilegia ff. de leg. 1. 10. Destructo collegio per superiorem, l. si usus fructus ff. quib. mod. usus finat. Bal. in d. l. si grege ff. de leg. 1. Anno in c. cum in iuncto num. 2. & ibi Can. de nov. op. nunt. Gail. obs. 61. lib. 2. Per secundum privilegium in dubio non censetur revocatum primum, quia privilegia non æstimantur ex tempore, sed ex causa, gloss. mag. in summa 25. q. 2. vers. nunc videndum est quod privilegium, & ibi Can. etiam si secundum sit impetratum super eadem re, Pan. in c. cum olim el. 2. num. 17. hoc tit. nisi privilegia

Dd

viligia

privilegia sint inter se contraria, *Butr. in c. accedentibus sub nu. 8. vers. conclude per prædicta hoc tit. & ibi Can. Caput aq. decis. 309. par. 1.*

- 19 Exemptio ¶ est separatio à jurisdictione ordinarii, *arg. l. fed et si per prætorem §. actio exempta ff. ex quib. caus. major. §. item contra Inst. de inut. stipulat. in fine l. qui saxum ff. donation. acquiritur privilegio tantum, c. cum olim & seq. hoc tit. c. cum persona §. nos volentes hoc tit. in 6. præscriptiones & privilegio, c. cum persona §. quod se tales hoc tit. in 6. ac præscriptione tantum, c. cum persona §. si autem & §. si si hoc tit. in 6.* Exemptionem ¶ concedit Summus Pontifex quia est de reservatis Sedi Apostolicæ, *c. frater noster 16. quest. 1. e. quod translationem & ibi glos. mag. circa fin. de off. leg. & Can. c. sicut usura & ibi glos. mag. & Can. de excess. pralat. Item Episcopus qui potest Ecclesiæ inferiori dimittere servitia & jura sibi debita ex causa, & de consensu Capituli, c. constitutus de relig. domib. c. cum venerabilis & ibi Archid. 1. not. 10. And. nu. 7. & Can. de censib. vital. in cle. ac tendentes §. hoc igitur n. 10. & seq. de stat. monac. Imperator in temporalibus, *Gail. obs. 17. & obs. 2. l. lib. 1. de quibus sigillatim videamus.**

Summus Pontifex concedit privilegium

- 21 ¶ libertatis exemptionis, ac indulgentias, quæ diversæ sunt, ut patebit ex infra dicendis, nam exemptio Ecclesiarum multis modis fit, ad instar emancipationis, *Per. Rebuff. conf. 142. col. 3. §. fin. Inst. quib. mod. jus par. pot. sol. & ibi post gloss. si. Dd. vel manumissionis & ex pluribus causis, Baldus de privileg. in tract. de empt. nulla facta diæcesani Episcopi mentione, c. cum olim el. 1. §. non igitur & ibi Busf. n. 17. & Can. hoc tit. in his datur positivus, comparativus, & superlativus, 10. And. in c. Episcoporum, num. 10. hoc tit. in 6.*
- 22 Libertas ¶ diversa est ab exemptione, *c. cum persona in princ. ibi prætextu exemptionis vel li-*

bertatis c. si papa in princ. ibi sententia exemptionis seu libertati h. t. in 6. c. cum inter viros ibi libera exstitit & exempta de consuet. & idem importat quod nullus diæcesis practici appellat, locus enim liber nec est in diæcesi, nec de diæcesi, sed territorium separatum, *c. auditis §. quocirca de præscript. c. cum olim de præscrip. Feli. in c. grave n. 2 de off. ord. Ros. diver. decis. 207. num. 2. & seqq. par. 2. c. 9. sess. 24 ibi qua in nullius diæcesi esse dicuntur ab Episcopo cujus Cathedralis Ecclesia est proximior. plerumq; Prælatus ¶ in loco libero habet jurisdictione 23 quasi Episcopalem, omniaq; pertinentia ad dignitatem & jurisdictionem Episcopalem possunt per eum explicari, *Pan. in c. sicut unire sub n. 3. de excess. pralat. c. abbates & ibi glos. in verb. quasi Episcopalem & Can. h. t. Innoc. in c. 1. in fine de clem. peregr. Can. post gl. in verb. proprii in clem. 1. de reb. Eccles. non alien. & coram eo possunt fieri concursus Ordinarii in collationibus parochialium, Card. Seraph. decis. 1386. c. Ordinarii & ibi post gl. 1. Can. de off. ord. in 6. clem. 1. & ibi post gl. in verb. diæcesanis Can. de for. compet. Garc. de benef. par. 9. c. 2. §. 1. n. 129. & seqq. Literæ dispensationum matrimonialium & similes eidem à sede apostolica remittuntur, Card. Seraph. decis. 1052. Pan. in clem. 1. n. 15. & ibi Can. de for. comp. Garc. de benef. par. 9. c. 2. §. 1. n. 142. & seq. ac exercet jurisdictionem, & visitat privative quoad episcopum, Card. Seraph. decis. 1278. n. 4. Gemin. in c. 2. nu. 3. & nu. 19. & ibi Can. de constit. in 6. Garc. de benef. par. 9. c. 2. §. 1. n. 145. præterea quæ sunt ordinis episcopalis, d. c. abbates & ibi gl. in verb. quasi episcopalem Pan. in c. accedentibus nu. 2. & seqq. de excess. pralat. Franc. in c. quamvis 1. §. quanquam n. 8. de præb. in 6. Ecclesia ¶ & monasterium nullius diæcesis 24 sunt in Provincia, *clem. fin. in princ. ibi per quavis loca exempta suæ provincie h. t. sed non de provincia Vitalin. in d. clem. fin. n. 40. & 41. ac potest***

potest Archiepiscopus in eis, eorumque districtu & territorio de prælato & capituli, vel abbatis, & conventus consensu exercere ea, quæ sunt ordinis, sed aliquâ jurisdictione in eisdem non potest exercere, etiam de eorum licentia, *Vitalin in d. clem. si. nu. 64. & 65. & Can. communiter*, Quandoque summus Pontifex eximit locum, vel personas ratione loci, & siquidem in alio privilegio vel scriptura, nõ facta principaliter super donatione, vel sententia exemptionis, seu etiam libertati aliquam ecclesiã ad jus & proprietatẽ Romanæ ecclesiæ pertinere, vel confirmatã verba narrat, non propterea illius ecclesiæ exemptio est probata, nisi de exemptione aut libertate aliter doceatur, si autem ecclesiæ vel monasterio exemptionis privilegium concedendo, vel super illius exemptione sententiando asserat ipsam ecclesiam fore exemptam, aut eam juris Beati Petri existere, sive ad jus & proprietatem Romanæ ecclesiæ, vel ad Romanam ecclesiam specialiter, aut sine medio, vel etiam simpliciter pertinere, vel si dicat, quod ecclesia sit libera, vel quod potiatur Romanæ ecclesiæ libertate, aut si dicat indefinite quod Romanæ ecclesiæ annum censum solvat, ad perceptã libertatis indicium, sola enim solutio census non probat exemptionem, *c. recepimus h. tit. c. si Papa §. si vero hoc tit. in 6.* sive quod illam ecclesiam eximit ab ordinarii potestate, vel quod non audeat istic episcopus cathedram collocare, aut imperandi, seu ordinationẽ, quamvis levissimã faciendi exercere aliquam potestatem; similiter si aliquis recipiat in proprios & speciales subiectos, secus si speciales filios, aut uratur aliis multiplicibus verbis & formis in c. si Papa hoc tit. in 6. relatis, & per Canonistas cummulatis, plenẽ debent ecclesiæ, monasteria, & personæ huiusmodi exempta iudicari, *c. si*

si Papa hoc tit. in 6. Per exemptionem ¶ ec. 26
 clesiæ concessam, ipsa ecclesia cum atrio, & ipsius Prælatus qui est de corpore ecclesiæ, *Bart. in l. quod constitut. per illum text. ff. de milit. testam. Felin. in proem. decret. in verb. Greg. n. 13.* monachi, vel Canonici, clerici etiam, & conversi, perpetuoq; oblato (non tamen ecclesiæ ejusdem presbyter qui parochianorum curam habet, quoad ea quæ ad eandem curam pertinent, nec ipsi parochiam, sive populus) intelliguntur exempti, *c. per exemptionem in princ. hoc tit. in 6. pulchrẽ Archid. in c. frater n. 2. & seqq. 16. quest. 1.* Hospitali ¶ exempto Prior ejusdem qui est de corpore hospitalis est exemptus, sed si Prior hospitalis esset laicus prout esse potest, *clem. 2. de relig. domib.* tunc in his quæ respiciunt suam personam non est exemptus, *Barr. in d. l. quod constitutum n. 3. ff. de milit. testam.* Monasterio exempto, ¶ capellæ, sive membra non censentur exempta, quorum ratione tenetur abbas exemptus accedere ad Synodum episcopalem, & pro ipsis membris episcopi exhibere reverentiam, obsequium & honorem, *c. ex ore hoc tit. ipsæque ecclesiæ, ¶ monasteria. cæteraque loca exempta, licet non sint de diæcesi, sunt tamen in diæcesi, clem. fin. & ibi Anchar. in l. not. Vitalin. n. 40. & seqq. hoc tit. Felin. in c. grave n. 2. de off. ord. Pan. in c. apostolica n. 3. de donat. & utrobique Can. Rot. divers. decis. 207. n. 2. & seq. par. 2.* exceptio enim cum sit privatio, utique præsupponit habitum, *l. decem ff. de verb. oblig. 1. manumissiones ff. de just. & jur. c. quod vero non formatum 32. quest. 2.* quod si canonici ¶ alicujus ecclesiæ eximantur, ipsi soli Canonici, non autem ecclesia vel alii ejus clerici conversi, vel oblato sunt exempti, *c. per exemptionem §. verum & ibi gloss. pen. & fin. hoc tit. in 6.* si autem clerici cujusvis ¶ ecclesiæ eximantur, ¶ tunc tam Canonici, quam alii clerici eximuntur,

muntur, non tamen ecclesia, d. c. per exemptionem § fin. hoc tit. in 6. Interdum ecclesia † & plebs eximuntur, c. cum olim §. quia prædictus de præscript. pleno jure quoad temporalia & spiritualia, & quoad legem jurisdictionis, & quoad legem diœcesanam, Pan. in c. quoniam num. 3. & Innoc. in c. ex ore in gloss. super verb. exempta & ibi lo. And. post num. 7. idem Innoc. in c. pastoralis numer. 3. hoc tit. c. dilectus & ibi not. de off. ord. c. 1. de stat. monac. c. per exemptionem hoc tit. in 6. c. cum & plantare §. in ecclesiis & ibi gloss. & Dd. hoc tit. gloss. in clem. 1. in verb. ad mensam vers. nec putes de excess. prælat. Pan. in c. de monachis num. 9. de præben. late Felin. inc. auditis n. 4. & seqq. de præscr. latissime Pan. in c. cum inter vos n. 12. & seqq. de re judic. & exemptus prælat. habet jurisdictionem quasi episcopalem in suos subditos, clem. 1. & ibi gloss. in ver. proprii & Card. in 34. q. de reb. eccl. non alien. Navar. conf. 23. de privil. Prob. ad monac. in c. abbates numer. 4. & 5. hoc tit. in 6. Bald. in auth. causa qua sub n. 6. vers. in gloss. quid si est Cod. de episc. & cleric. & quando exemptio est plena non tenetur ad jus reverentiale episcopo, Felin. in c. cum inter sub num. 4. vers. quod non placet de re jud. & ibi Pan. num. 13. & 15. & Can. Put. decis. 114. lib. 3. Achill. decis. 14. hoc tit. imo exemptio papalis plena tollit jus visitandi, Socin. in tract. de visit. num. 16. vers. primo quare per c. cum persona hoc tit. in 6. arg. c. cum venerabilis & c. cum instantio de consil. maxime quando correctio conceditur abbati, & prohibetur quod episcopus non possit excommunicare, quia cum sint coherentiæ visitationi, sublata censetur visitatio, Achill. decis. 15. hoc tit. arg. à contrario sensu c. cum venerabilis §. 1. de censib. Marian. Socin. in tract. de visit. nu. 15. & 16. verum quantumcumque lata sit libertas, † vel exemptio, non includit exemptionem ratione delicti, contractus vel rei, si sit delictum perpetratum, contractus initus, vel res sita in loco non exempto, quominus, si ibi reperiantur, coram ordinariis istorum locorum, conveniri possant, c. 1. in prin. hoc tit. in 6. c. quoniam & ibi Hoff. num. 2. hoc tit. & Can. Pan. in c. tuarum num. 2. hoc tit. ubi autem domicilium habent, non possunt conveniri aliquatenus super istis, nec domiciliorum, prætextu locorum diœcesani (si ubi deliquerunt, vel contraxerunt, aut res ipsa consistit, illi conveniantur) remittendi eos illic, vel ipsis ut illic respondeant injungendi aliquam habent potestatem, c. 1. §. nunquid hoc tit. in 6. & ibi Franc. & Can. communiter, sed tunc recurritur ad Papam, Franc. in d. c. 1. num. 3. in fin. hoc tit. in 6. & ibi Can. quandoque exemptio conceditur personæ, † non respectu certi loci, ut protho- 34 notariis, Comitibus palatinis, familiaribus, & Capellanis Papæ & similibus, c. ne aliqui hoc tit. in 6. qui jure veteri ratione delicti non poterant coram ordinario conveniri, aliaseorum privilegium fuisset inutile, Pan. in c. tuarum in fin. hoc tit. ex decretis Concilii Tridentini ipsi ordinariis tanquam Sedis apostolicæ delegatis plene omnibus subjiciuntur, c. quoniam 1. sess. 24. c. ecclesiarum 1. resp. sess. 6. Martinus Papa quintus in Concilio Constantien. revocavit omnes exemptiones concessas ab obitu Gregorii 11, usque ad tempus ipsius constitutionis, sive à veris, sive à schismaticis Pontificibus, præter exemptiones concessas de consensu ordinariorum, Rot. Farin. decis. 355. par. 2. Greg. 15. decis. 509. Aliquando † summus 35 Pontifex eximit ecclesiam, aut clericum à jurisdictione episcopi, eo lq; nō sibi, sed alteri prælato, c. auditis §. quocirca c. cū olim de præscr. Pan. in c. cū inter n. 15. de re judic. vel Archiepiscopo aut episcopo viciniore pleno jure subjicit, Gemin. in c. statutum §. cum vero num. 3.

num. 3. de re script. in 6. Rot. divers. decis. 207. num. 5. par. 2. faciunt not. per Pan. in cap. super hoc num. 6. de paroch. & alien. perpetuo, & videtur concessisse omne jus episcopale, nihil episcopo reservato, Pan. in d. c. cum inter nu. 36 15. de re jud. & ibi Can. vel ad tempus ¶ clericum totum, aut singularem clericum propter litem quam habet cum episcopo civile, vel criminalem Mandos. in praxi sig. grat. tit. exemptiones ab episcopo vers. clericus episcopo subiecti & vers. seq. & deputat Archiepiscopum, vel viciniorem episcopum qui iurisdictionem in clericum aut clericum exerceat durante lite, Faber. in §. sed hoc tempore num. 7. Instir. de in qui sunt sui vel alien. jur. Bald. in l. 2. §. dominorum num. 2. & 4. ff. de his qui sunt sui vel alien. juris & ibi Dd. Cassad. decis. fin. n. 3. & seqq. hoc tit. duratque hæc exemptio & deputatio, non solum quamdiu durat lis super causa principali, Staphyl. de lit. apost. in form. brev. §. indultum num. 10. nisi simpliciter concessa durante lite ad petitionem episcopi restringatur ad certum tempus, ut subditi sint diligentes in causæ expeditione, Cassad. decis. fin. in fine hoc tit. gloss. unica in l. unica c. ut nemo invitus agere vel accus. cog. in fine l. si eo c. de remiss. pign. l. 1. & ibi gloss. 2. alleg. concord. ff. de curat. bon. dand. sed etiam si durat lis super fructibus & expensis, quo casu solent præfigi terminus certorum mensium ad liquidandum, Rot. divers. decis. 768. par. 1. l. 3. & l. fin. c. de execut. rei jud. Aliquando summus Pontifex non eximit, ¶ sed committit Iudici, ut durante lite eximat, addita clausula, constituto de sævitia, quæ in omnia probari debet per actus post litem motam gestos, ex quibus præsumitur sævitia, nisi per episcopum doceatur de processu, Mandos. in praxi sig. grat. tit. exemptiones ab episcopo vers. clericus episcopo & vers. seq. Achill. decis. 16. hoc tit. ex eisdem causis jure civili datur exem-

ptio à iurisdictione Iudicis ordinarii, text. in l. 1. c. de off. comit. Socin. patrim. l. 1. §. illo videlicet adjiciendo C. si quacunq. præd. pat. l. fin. ff. si quis à par. manumiss. fuerit l. si postulaverit §. jubet ff. de adult. l. si lenones C. de episc. And. Gail. obs. 17. lib. 1. Præterea quod si Civitas efficitur rebellis Principis potest Princeps eximere castra ab obedientia Civitatis, quæ postea non recuperabit, licet revertatur ad obedientiam, Pan. in cap. inter quatuor sub num. 4. & 5. & ibi Felin. in princ. de maior. & obed. Quando Papa concedit aliquod privilegium exemptis, vel aliquod onus imponit exemptis, videtur intellexisse de exemptis sibi immediate subiectis & non de aliis, c. ad abolendam §. fin. de hæretic. Vitalin. in clem. attendentes §. hoc igitur nu. 9. & seq. de stat. monach.

Indulgentia ¶ à libertate & exemptione 38 differt, Franc. in c. cum persona in 3. not. h. tit. in 6. c. si Papa §. idem dicimus hoc tit. in 6. Zab. in clem. 1. an. 6. not. de censib. quia restringitur ad certum tempus, Io. And. in c. cum in nostra sub num. 2. in verb. Indulgentia de sepult. & ibi Can. ut in exemptione concessa propter litem, vel ad certos actus, d. c. si Papa §. idem dicimus hoc tit. in 6. cap. fin. §. fin. hoc tit. qualem habent illi quibus, ut non nisi sub uno certo Iudice teneantur de se conquerentibus respondere, apostolico privilegio est concessum, c. 1. c. 1. hoc tit. in 6. in fin. principatione delicti vel contractus, aut rei alibi perpetrati gesti vel sitæ, si ibi reperiantur, coram ordinariis locorum conveniri possunt, coram ordinario ubi domicilium habent, super istis nullatenus conveniri possunt, aut ab eodem ad locum delicti, contractus rei remitti, vel illis injungi, ut illic respondeant, si ubi deliquerunt, vel contracterunt aut res ipsa consistit illi conveniantur, sed recurrendum est ad summum Pontifem

ficem, c. 1. in fin. & ibi gloss. in verb. & id ipsam & gloss. seq. Franc. & Can. hoc tit. in 6. Residentes in Curia Romana vigore Eugenianæ constitutionis, aut familiaritatis Cardinaliū, extravag. divina hoc tit. inter comm. qui ex decretis Concilii Tridentini, ratione beneficiorum ecclesiasticorum quæ obtinent, ordinarii jurisdictioni subiecti permanent, nõ obstantibus quibuscunque inhibitionibus, c. quoniam el. 1. in fine sess. 24. Capellani Regii qui gaudent huiusmodi privilegio quod nullus Archiepiscopus, vel episcopus in personas Canonicorum eiusdem Capellæ suspensionis, vel excommunicationis, aut interdicti sententiam audeat proferre, c. cum capella hoc tit. c. quoniam el. 1. vers. & quoad Capellanos sess. 24. ideoque in capella delinquentes possunt per episcopum alia pœna puniri, quia in certis articulis privilegiati ordinariõrum jurisdictioni quantũ ad alia sunt subiecti, c. si Papa § pen. hoc tit. in 6. Rot. decis. 744. n. 2. & 4. par. 1. divers. si vero Capellani regii obtinent parochiales, aut alia beneficia episcopo subiecta, & in eis delinquant, possunt ordinarii debitum suæ jurisdictionis etiam quoad præmissa contra ipsos liberè prosequi & exercere, d. c. cum capella in fin. Idem obtinet in religiosis quæ plurimis, in quorũ privilegiis continetur, ne quisquam episcopus, vel Archiepiscopus monasteriorum suorum monachos pro ulla causâ ullo loco interdiceret, suspendere vel excommunicare præsumant, quia iidem ordinarii jurisdictionem suam quantum ad ista, ubicunque illi fuerint penitus exercere non possunt, nisi forsitan monachi ad monasteriorum suorũ prioratus, ordinariis eisdem subiectos, vel ut gerant eorum regimen, vel in eis tanquam proprii locorum ipsorum monachi resideant, fuerint destinati, tunc enim ratione eorundem

Prioratum ordinarii sua jurisdictione in ipsis etiam quoad præmissa, quamdiu morantur in illis, licitè uti possunt, 1. §. in eos hoc tit. in 6. & ibi gloss. in verb. quantum ad ista & Can. communiter. Simile iudicium est de ecclesiis & capitulis, quæ habent consuetudines, juramenta, sententias, concordias, quarum vigore sunt immunia, & libera à visitatione, correctione, & emendatione episcoporum, & exempta dici possunt exemptione capta in genere. Rot. divers. decis. 743. sub n. 3. par. 1. per c. 4. sess. 14. In his & similibus indulgentiis inspicienda sunt ecclesiarum privilegia & ipsorum tenor est diligentius attendendus & observandus, c. porro c. recipimus hoc tit. Possunt locorum ordinarii ¶ eos qui se asserunt per privilegia seu indulgentias sedis apostolicæ exemptos requirere, & ipsi requisiti tenentur huiusmodi privilegia vel indulgentias ipsis ordinariis in loco congruo & securo, aut aliquibus prudentibus viris omni suspitione carentibus ad hoc per dictos ordinarios deputatis, intra terminum competentem pro facti qualitate ipsorum ordinariõrum, vel delegatorum suorum arbitrio moderandum, iusto impedimento cessante, ostendere, & ad legendum integraliter exhibere, nec non de articulis de quibus controversia fuerit transcriptum tradere, c. cum persona §. 1. hoc tit. in 6.

Exemptus ¶ non potest jurisdictione ordinarii se subicere per prorogationem, aut alias, quia non tantum de suo, sed etiam superioris præiudicio agitur, c. cum tempore de arbitr. c. cum dilectus de relig. domib. late Pan. in c. significasti num. 9. & seqq. de for. compet. Crescen. decis. 3. de for. compet. Alvar. de prohib. feud. alien. per Freder. §. præterea si inter sub n. 4. vers. nec obstat regula & vers. seq. & Afflic. n. 28. in fine & Dd. Felin. in c. 2. in fine de sent. excom. pulchre

pulchre Felin. in c. cum olim n. 3. & seq. de praescript. & ibi Can. Gail. obser. 40. li. 1. n. 2. & seqq. sententiaque per ordinarium contra exemptum lata, est ipso jure nulla, c. cum olim el. 1. & ibi Anchar. in 13. not. & c. seq. & utrobique Can. hoc tit. maxime quando privilegium habet decretum irritans, Cresc. decis. 3. de for. comp. c. statutum §. in nullo & ibi gloss. in verb. citet partes & verb. expressus de rescr. in 6. & ibi Dd. Imo non solent canones diaecesanis delegatam auctoritate apostolica dare jurisdictionem in casibus in quibus nimirum praediceretur privilegiis exemptionum, clem. 1. §. ne igitur & ibi gl. in ver. superiores de celeb. 41 mis. & Can. sed & in rescriptis ¶ ad lites debet fieri mentio de exemptione, ubicumq; litterae impetrantur contra exemptam de stylo Curiae, licet de jure communi de privilegio, quod causat peremptoriam exceptionem, sicut de ipsis peremptoriis non est necesse facere mentionem in tali rescripto, nec de illis possit opponi in cum subreptionis, c. 1. de lit. cons. in 6. c. ex multiplici & ibi Zab. in 1. not. de decim. Card. Seraph. decis. 351. n. 25. secus ubi privilegium causat dilatoriam, c. cum ordinem de rescript. ratio styli est, quia Curia dat alios Iudices contra exemptum, nam contra exemptum non solet deputari ordinarius loci, sive episcopus, c. ex parte el. 1. & ibi Host. sub nu. 1. in ver. nulla mentio hoc tit. & Can. sive Archiepiscopus ob metum gravaminum, clem. 2. §. fin. hoc tit. quae ratio concludit, ut semper fiat de exemptione mentio, sive impetretur in praedictum exemptionis, sive non, qui stylus est observandus, Pan. post Host. in c. ex parte 1. n. 5. hoc tit. c. frater noster 16. q. 1. & ibi post gl. Can. Multi sunt casus in quibus loca ¶ emptum, ut in clem. attendentes de stat. monach. clem. quia contingit de relig. domib. c. ad abolendam §. fin. de haeret. ac personae exemptae etiam regulares, ratione

loci, subiacent jurisdictioni ordinarii, sive episcopi uti sedis apostolicae delegati, non autem capitula sede episcopali vacante, aut Archiepiscopi, aut Patriarchae, in quorum Provincia situs est episcopatus, etiam quando episcopo conceditur jurisdictione in loca, Zab. in clem. attendentes in princ. in 4. qu. & ibi Anchar. n. 2. in fine Vital. in §. fin. in fine, ne detrahatur privilegio exemptionis ultra quam sit expressum, Io. And. in c. ad abolendam n. 16. Pan. n. 16. Zab. in §. fin. & Can. communiter de haeret. dicta; delegatio morte summi Pontificis, aut episcopi non expirat quia sunt delegati, non Papae, sed Sedis apostolicae, quae non moritur, c. si gratiose de rescript. in 6. & ista jurisdictione non delegatur personae, sed dignitati, quae etiam non moritur, c. quoniam de off. deleg. & si contigerit appellari, appellabitur ad Papam, & non ad proximum superiorem, gloss. in clem. 1. in verb. sua circa finem de suppl. negl. Pralat. & ibi Can. late Zab. in c. ad abolendam §. fin. de haeret. quod si Archiepiscopus, vel quicumq; sit, impedit processum episcopi contra talem exemptum, poterit episcopus eum coercere, quia quoad eam speciem est eo maior, c. sane 2. de off. deleg. Butr. in d. c. ad abolendam n. 27. & 2. seqq. de haeret. & ibi late Zab. in §. fin. & Can. communiter, & ordinarii negligentiam supplet solus Papa, Zab. in clem. quia coringit §. in quo n. 4. de relig. domib. 1. est in visitatione, c. 4. sess. 6. c. 8. sess. 7. c. 8. sess. 21. c. 9. sess. 24. Rot. divers. decis. 736. & decis. 744. par. 1. 2. in collatione ordinum, c. 10. sess. 23. 3. in approbatione ad beneficia curata per concursum, c. 18. sess. 24. 4. quoad confessiones audiendas, cap. quamvis sess. 23. Rot. Farinac. decis. 332. par. 1. & praedicationem, c. 2. sess. 5. c. 4. sess. 24. 5. est quoad processiones publicas, c. 13. sess. 25. de regul. 6. est quoad festa, censuras & interdicta, c. 12. sess. 25. de regul. 7. in clem. 1. de suppl.

de suppl. negl. Prælat. 8. est in danda licentia laicum extrahendi ab ecclesia, in casibus à canone permissis, quæ in loco exempto & nullius diæcesis pertinet ad episcopum viciniorem, *Gregor. 14. in constit. super immunit. eccles. edita 1591. §. volumus dictaque auctoritate declaramus.* 9. quod in civilibus causis mercedum, & miserabilium personarum clerici sæculares aut regulares extra monasterium degentes quomodolibet exempti, etiam si certum Iudicem à Sede apostolica deputatum in partibus habeant, in aliis vero si ipsum non habuerint coram locorum ordinariis tanquam in hoc ab ipsa sede delegatis conveniuntur, & ad solvendum debitum compelluntur, *c. in exemptorum f. 7. reliquos enumerat Paris. de resign. benef. lib. 3. quæst. 11. n. 8. & seq. quos ego sparsim sub suis titulis annotavi, & triginta duos casus enumerat Stephanus Quaranta in summa bullarii in verb. exemptio: Non licet episcopo † in dictis casibus, aut quando tantum habet jurisdictionem in personas exemptas in loco exempto officialem constituere, & per eum jurisdictionem suam exercere, c. 1. hoc tit. in 6. clem. 1. de testam. quando vero habet jurisdictionem in loco exempto, tunc potest constituere officialem, clem. attendentes de stat. monach. clem. quia contingit de relig. domib. 10. And. in c. cum episcopus num. 1. in fine & num. 2. de off. ord. in 6. Gemin. num. 10. Anchar. num. 2. Franc. num. 3. in fine approbati à Rota divers. decis. 796. par. 1. & decis. 145. par. 2.* Sunt & alii casus † in quibus datur ordinario jurisdictione in exemptos simpliciter, absque clausula delegatio nis à sede apostolica ut in c. 1. de privileg. in 6. clem. 1. de testam. clem. abusionibus de poenit. & remis. c. 1. de præbend. in 6. Ratio est, quia res non est exempta circa quam exemptus delinquit & trahit ad se exem-

ptionem & eam vincit: *Zab. in d. clem. 1. de testam. sub n. 1.* Archiepiscopi † per loca exempta sive Provinciae possunt facere portari ante se crucem, item Archiepiscopi & episcopi diæcesani possunt in eisdem locis exemptis populo benedicere, divina officia publice vel privatim ibidem audire, & ea etiã in pontificalibus celebrare, & facere in sua presentia sine pontificalibus celebrari, quovis contrario privilegio non obstante, per ista tamen nullum exemptioni vel privilegiis eorundem aliud præjudicium generatur, nec ipsis Archiepiscopo vel episcopo jus aliquod acquiritur, *clem. fin. hoc tit. & ibi late Zab. §. 1. num. 5. & 6. & Can.* Ratio est, quia possunt uti insigniis quæ sunt voluntariæ jurisdictionis & honoris, non autem quæ sunt contentiosæ jurisdictionis, ut celebrare ordines sedere pro tribunali, *c. cum episcopus de off. ord. in 6. c. luminoso 18. quæst. 2. Zab. in clem. fin. in 1. oppos. hoc tit. & ibi Anchar. & Can.* extra provinciam Archiepiscopus non potest facere ante se portari crucem, quia licet delatio crucis non sit controversæ jurisdictionis, est tamen insigne sapiens superioritatem, *arg. c. ex tuarum de ault. & usu pall. & insignia deputata alicui dignitati non possunt deferri ultra territorium dignitatis, c. ut apostolica & ibi Anchar. hoc tit. in 6.* Quatuor patriarchæ faciunt ante te deferri crucem ubicunque, præterquam in urbe, vel ubi est Papa, vel Legatus, utens insigniis apostolicæ dignitatis, *c. antiqua §. dominica hoc tit.* episcopi pontificalibus extra suam diæcesim uti possunt absque mixtura jurisdictionis vel officii, cum mixtura jurisdictionis vel officii non possunt, *Anchar. in clem. fin. n. 7. hoc tit. post gloss. in ver. & celebrare & ibi Can.*

Exemptiones † concessæ à summo Pontifice, quia sunt præjudiciales, nedum episcopis,

scopis, sed etiam Archiepiscopis, & superioribus praelatis, cum ecclesiastica iurisdictione sit ordinata per gradus, c. *mos distans*. 65. c. *cum dilectus de elect.* c. 2. de *concess. praelat.* c. Romana §. 1. de *appell.* in 6. c. 1. & 2. per totum 9. *quest.* 3. sunt odiosæ & restringendæ, c. 1. & ibi *Can. hoc rit. in 6.* Libertas vero & exemptio
 47 ¶ quam episcopus concedit ex lege iurisdictionis, c. *cum olim el.* 2. §. *distinguentes hoc rit.* c. *dilectus de relig. dom.* quia per eam superioribus praelatis nullum fit præiudicium, sed tantum episcopo concedenti, ac ejus successoribus, quibus in pertinentibus ad dignitatem episcopalem potest præiudicare, etiam si non accedat confirmatio pontificia, c. *cum venissent* & ibi *Pan. in 3. not.* & *Can. de constit.* & sentire videtur *Anchar. in c. veniens sub n. 4.* & ibi *Can. de transact. Dec. cons. 151. in caus. exempt. in princ.* latissime est interpretanda, *Pan. in c. olim sub n. 7. de verb. signif.* & ibi *Can.* nec potest dici juri contraria aut læsiva non minus quam emancipatio filii facta ab alio, vel à patre, quæ contra eos latissime venit interpretanda, l. *fin. C. de emancipat.* aut manumissio servi facta à Domino, §. *peculium Instit. de leg. ac saluum remanet episcopo jus revocandi eos in potestatem ex causa ingratitudinis, l. unica C. de ingrat. lib. §. finitur Instit. quib. mod. tut. finit. cum vulgar. unde glos. in c. 1. in verb. exemptionis hoc rit. in 6. & post eam Io. And. dicunt quod eximere est proprie sedis Apostolicæ, c. *frater* 16. *quest.* 1. c. *nunc vero* 9. *quest.* 3. unde Legatus à latere hoc non potest, c. *fin. de confr. util. vel inutil.* nec episcopus, c. 2. de *excess. praelat.* nec Archiepiscopus, c. *sicut unire de excess. praelat.* quia exemptiones episcoporum superiori-
 48 ¶ bus praelatis, & inferioribus non præiudicant, d. c. 2. de *excess. praelat.* sed tantum sibi-
 met ipsis. Interdum episcopus ecclesiam ¶ & clericum eximit à sua iurisdictione, & nulli*

Summa in Decretal.

eos subjicit, & vendicat sibi locum c. *sicut unire in fine de excess. praelat.* c. 1. in princ. de *for. compet. in 6.* juxta quæ Archiepiscopus vel ejus officialis in prima instantia, ac alias etiam per simplicem querelam tanquam iudex cognoscit de causis clericorū, & iudicat ecclesias jure metropolitico quos suffraganei episcopi à sua iurisdictione eximunt, quia tunc constat de diæcesanorum suorum voluntate, d. c. 1. & ibi *Franc. in ult. not. de for. compet. in 6. Gemin. n. 3.* & *Can. communiter c. significasti in fine de for. compet. c. constitutus de relig. domib. in quo monasterium ab episcopo exemptum fuit & nulli alteri subiectum d. c. sicut unire de excess. praelat. c. cum olim el. 2. in princ. & §. distinguentes & ibi *Can. de privileg. c. cum dilectus ibi à iurisdictione ejusdem episcopi exemtam de relig. domib. c. abbatibus 18. q. 2. Vital. in clem. attendentes §. hoc igitur n. 10. de stat. monach. Bart. in l. 1. §. & post operis n. 3. ff. de nov. oper. nunc. & ibi *Dd. c. conquestus ibi eo invito* 9. *quest.* 3. nam licet ecclesia sit exempta à iurisdictione suffraganei, permanet tamen in provinciâ, & Archiepiscopus pinguiorum in eam acquirit iurisdictionem, *juribus proxime alleg. & exercet omnia quæ sunt ordinis & dignitatis episcopalis, ac etiam iurisdictionis, c. nullus primas juncto c. fin. §. sed aliud* 9. q. 3. *Franc. in c. Romana in 2. not. de off. ord. in 6.* & ibi *Can. & sub exemptione à iurisdictione episcopali, iurisdictione archiepiscopalis tanquam major non includitur, clem. 1. & ibi *Vital. n. 60. & 61. de cens. Marian. Socin. de visit. lib. 11. in 14. quest. vers. secundo quæro circa finem, nec requiritur, ut præter factam à se exemptionem episcopus consentiat, vel voluntatem suam declaret, ut archiepiscopus in eos iurisdictionem exerceat, quia quilibet episcopus sub simili testimonio alienam potest ingredi diæcesim, & in ea exercere iurisdictionem, c. nullum & c. seq. 9. q.****

Ec

2. &

2. & archiepiscopus datata exemptione à jurisdictione episcopali, nihil præsumptive assumit sed debitum ex ordine gerit officium charitatis, *c. fin. 9. qu. 3. c. Romana*
- 49 *in princ. de for. compet. in 6.* Interdum eximitur ecclesiam in certis specialibus casibus, & competit episcopo jus episcopale in omnibus, illis tantum exceptis, quæ per authentica scripta ei dignoscuntur subtrahita, *c. cum venerabilis §. 1. de relig. domib. aut servitia sibi debita remittit, jurisdictione retenta, c. cum venerabilis de censib.* Nonnunquam eam
- 50 ordinariæ jurisdictioni subijcit inferioris prælati consentientibus clericis & non eis invitatis, *Anchar. in c. significasti num. 8. de for. compet. & ibi Can. communiter Host. sub num. 2. in verb. voluntas, ex causa & consensu capituli, & videtur omnia jura concessisse quæ ipse possidebat in ecclesia, c. visis & ibi glos. in verb. tradita & Can. 16. q. 2. Pan. in c. cum inter num. 13. de re jud. & ibi Felin. num. 3. & seq. & Can. c. fin. 12. quæst. 3. & ibi gl. & Can. c. cum venerabilis & ibi Pan. in 1. not. 10. And. n. 7. & Can. de censib. exceptis quibusdam quæ à se alienare seu abdicare non potest, ut est correctio, c. visis 16. quæst. 2. in fine. visitatio & procuratio ratione visitationis, c. cum venerabilis de censib. cathedraliticum, c. pastoralis de donat. glos. 1. in c. quicumque 1. 16. q. 7. reverentia quæ sibi debetur ab ecclesia inferiori, Felin. in c. cum inter num. 3. & 4. de re jud. Bald. in l. fi. sub num. 3. c. de bon. libert. charitativum subsidium, c. cum apostolus §. 1. de censib. institutio auctorifabilis quoad curam populi, c. cum satis de off. Archid. c. 1. de capell. monac. in 6. & ea quæ sunt ordinis episcopalis, c. per singulas 9. q. 3. glos. in*
- 51 *summa 16. quæst. 2.* In tribus tamen casibus potest episcopus à se in totum eximere ecclesiam, primus est quando episcopus eximit & Papa confirmavit, *c. constitutus de relig. domib. & ibi Pan. num. 10. & in c. cum ve-*
- nerabilis nu. 3. de censib. & utrobique Can. Lap. alleg. 139. n. 16. Archid. in c. visis n. 4. 16. q. 22.* est quando lata fuit contra episcopum sententia super plena exemptione per eum facta, & non fuit appellatum, *c. cum inter de re jud. 3.* quando per modum vicariæ perpetuæ concessit personaliter inferiori prælato, vel etiam realiter recipienti nomine dignitatis omnia jura episcopalia ex causa & de consensu capituli, tunc enim omnia jura prædicta in prælatum transeunt præter cathedraliticum, reverentiam & charitativum subsidium, *10. And. in c. cum venerabilis sub n. 7. vers. ex prædictis collige & ibi Pan. n. 8. & Can. communiter de censib.* per hoc tamen jura hæc non erunt abdicata ex toto ab episcopo, quia illo negligente poterit episcopus ea exercere, *c. inefragabile §. excessus de off. ord. 10. And. in d. c. cum venerabilis sub n. 7. vers. ex prædictis & ibi Can. potest addi 4. de commissione per viam delegationis, in qua etiam semper remanet idem jus penes episcopum, & majus propter jus revocandi & resumendi, l. iudicium ff. de jud. c. cum venissent de instit. c. dudum de præbend. in 6.* ultimi duo modi exemptionibus pontificiis applicari possunt, nam vidi ego bullas apostolicas concessæ exemptionis & libertatis, in quarum fine summus Pontifex, prælatum loci à se exempti suum vicarium constituit, qualis vicarius transfert legitimam & ordinariam administrationem temporalium & spiritualium, ac collationem beneficiorum, *c. fin. §. fin. de suppl. neglig. prælat. in 6. c. is cui de elect. in 6.* non solum in cathedrali ecclesia, sed etiam in aliis ecclesiis inferioribus, *Gemin. in d. c. is cui n. 5. & ibi 10. And. in princip. ac facultatē dispensandi, gl. in d. c. is cui in ver. spiritualiter, & potestatem liberè exercendi omnia quæ jurisdictionis episcopalis existunt, & quæ potest electus exequi confirmatus, d. c. is cui*

in princ. ejusq; jurisdicatio non expirat morte summi Pontificis, *gloss. in d. c. is cui in ver. confirmatus & ibi Franc. in fin. & Can.* aut per presentiam Legati à latere, quia specialis districtus est ei commissus in majorem generali legato habet potestatem, c. 2. & ibi post *gloss. in verb. non potest Can. de off. leg.* ab eo appellandus est summus Pontifex non legatus à latere, *Pan. in d. c. 2. num. 3.* Præterea vidi alias litteras apostolicas in quibus summus Pontifex vices suas delegavit Prælati loci exempti, quo casu honorari debet tanquam representans personam delegantis, *c. pen. in fine & c. fin. & ibi gloss. pen. 93. district.* & habent cum canones loquentes de delegatis à summo Pontifice; c. *studuisti & ibi not. de off. leg. c. 1. & c. si quando c. sane de offic. deleg. ac facta dignitati delegatio, transit in successorem, c. quoniam abbas de off. deleg.* Exemptus per episcopum à sua jurisdictione, † & subditus aut Archiepiscopo, aut inferiori Prælati potest exemptioni renunciare, & jurisdictionem ordinari prorogare, *Fe'm. in c. P & G. num. 3. de off. deleg. & ibi in c. cum accessissent sub nu. 6. vers. ad idem quod notat de constit. Card. Seraph. decis. 595 num. 7. Greg. 15. de. f. 325 sub n. 23 & ibi annot. & anones concedunt † ordinariis jurisdictionem delegatam auctoritate apostolica certis casibus in exemptos sedi Apostolicæ immediate subiectos, sed nunquam in exemptos à jurisdictione episcopi, & alteri immediate subiectos, *Clem. attendentes de stat. monach. quæ est constitutio Concilij Viennens. c. unico §. fin. de stat. reg. in 6. c. ad abolendam §. fin. & ibi Io. And. & Can. de heret. & unicus tantum reperitur casus specialis, in quo canones Ordinariis dant jurisdictionem delegatam in exemptos sedi Apostolicæ immediate subiectos, ac alios exemptos in clein. quia contingit de rel. dom. in fin. prin. ibi rectores**

eisdem utique non exemptos propria, exemptos vero & alios privilegiatos Apostolicæ ad id auctoritate compellant, juncta *gl. in c. 1. in verb. exemptionis de privil. in 6. quæ inquit, quod exemptio propriè conceditur à Summo Pontifice, non ab Episcopo, quia ejus exemptio non præjudicat superioribus Prælati, aut inferioribus, c. 2. de excess. Prælat. & ibi Can.* Potest Ecclesia uti duplici † privilegio exemptionis, nempe privilegio sibi concessio ab Episcopo, ac privilegio libertatis sibi indulto à Sede Apostolica, & si succumbat ex uno, potest nihilominus ex alio se juvare & obtinere, *c. cum olim hoc tit. quia impetrando secundum privilegium exemptionis etiam ab alio superiore, non videtur impetrans renunciare priori privilegio super eodem obtento, imò potest ex utroque se defendere, c. nullus pluribus de reg. jur. in 6 c. post election. de concess. præb.* Non potest Episcopus aliquam Ecclesiam † suæ diæcesis à jurisdictione Episcopali eximere & subicere alteri Episcopo, quia canonibus prohibitum est Episcopis, ne ad Ecclesias, quæ extra eorum terminos sunt, accedant, ut quicquam ibi disponant, vel ordinent, vel judicent, aut constituti in sua diæcesi alienum clericum ordinent aut recipiant, nisi aut invitati, vel cum voluntate & testimonio Episcopi, sub cujus dispositione est Ecclesia, vel clericus, *c. 1. 2. & seq. & per totum 9 q. 3. c. 1. 71. dist. & per totum c. nullas de paroch. c. 2. de temp. ord. in 6. sub pœnis recensitis per text. & *gl. in d. c. 2. in verb. statuunt & Can. de temp. ordin. in 6. ac etiam ne confundant, aut permisceant Ecclesiarum, aut diæcesum terminos, Episcopi 9. quæst. 3. c. licet in regulis 16 quæst. 3. Butr. in c. sup. 1 eo sub n. 5. post Innoc. de paroch. Io. And. in c. de monachis n. 11. de præbend. sentit quod omnia**

sint translata, quando Episcopus alteri Episcopo Ecclesiam confert pleno iure.

§6 2. Acquiritur exemptio ¶ sive libertas privilegio & præscriptione, quando privilegium quod Ordinario, sive ab eo deputatis prudentibus viris exhibendum est, non ad plenum per se sufficit ad exemptionem sive libertatem comprobendam, sed tale est quod causam præbet præscriptioni quam coram Ordinario aut personis prudentibus ab eo delegatis cum cursu quadraginta annorum & aliis requisitis qui se exemptos asserunt, probare tenentur, c. cum persona §. quod si tales hoc tit. in 6. ut si doceatur de cōcessione Episcopi, quæ dicitur facta cum consensu Capituli, de quo non apparet, aut alio titulo, errore facti, non juris suffulto, qui dat justam causam præscribendi, l. 2. §. si à pupillo ff. pro emptore l. fin. ff. pro legat. l. 2. ff. de jur. & fact. ignor. cap. ea noscitur in fine de his quæ fiunt à Prælato &c. Rotæ decis. 3. de præscript. in nov. Franc. in d. c. cum persona §. quod si tales & ibi lo. And. num. 4. quando dubium est de prima causa ex qua res acquiritur, tunc ex cautela potest acquiri ex secunda causa, c. post electionem de concess. præb. aut si prima causa dubia sit, declarari, c. cum dilectus de consuet. vel pinguius subveniri per secundum, l. 4. ff. ad leg. Falcid. l. in bello §. si quis servum ff. de capt. l. qui à debitore ff. qui pot. in pign. hab.

§7 3. Acquiritur exemptio sive libertas sola ¶ præscriptione canonica, c. cum persona §. si autem hoc tit. in 6. Pan. in c. cum inter num. 16. & seqq. de rejud. & ibi Can. quadraginta annorum cum titulo, d. c. cum persona §. si autem & ibi gloss. in verb. canonicam, vel tanti temporis cuius initii non extat memoria, in qua inter alia allegari & probari debet, quod alius Prælati in eis jurisdictionem præscripserit, Rot. decis. 1. de præscript. in nov.

Pan. in c. auditis numer. 4. & ibi Can. de præscript. c. cum persona §. quod si tales hoc tit. in 6. & ibi Can. late Oldrod. conf. 172. quia omnes fere objectus, quia nullus potest se ipsum iudicare, vel corrigere, nec ea possidere, neque præscribere, sed ipsi possunt præscribere, quod alii Prælati subint quoad jurisdictionem & correctionem, & subditus ipse ab alio Prælato præscribi potest, c. cum ex officio c. cum non liceat, c. auditis de præscr. Rot. decis. 2. de præscript. in nov. Imo inferior Prælati potest præscribere certam partem diocesis, excludendo proflus episcopum in illo loco ab exercitio juris episcopalis, Pan. in c. auditis num. 7. per illum textum de præscript. & ibi Felin. num. 8. & Can. Pan. in c. cum contingat num. 29. de for. comp. ac ipse subditus certas libertates potest præscribere, c. accedentibus in fine de excess. prælat. c. 1. de consang. & affin. de qua præscriptione eiusque requisitis coram Ordinario, vel de legatis ab eo prudentibus viris non suspectis fidem facere tenentur, c. cum persona §. si autem hoc tit. in 6. nec est alienum à iure communi quod episcopus, ¶ contra quem subditus se præ- 58 tendit exemptum privilegio tantum, privilegio & præscriptione, aut præscriptione canonica tantum, cognoscit judicialiter de illa questione, utrum sit exemptus nec ne, d. c. cum persona §. si autem & ibi Franc. in fine post gloss. & Anch. in 13. not. & Can. contra rubr. C. ut nullus in sua caus. iudicet, quia procedit super eo quod spectat ad officium suum, vel suam ecclesiam ex dispositione juris communis, & causa ecclesie non est propria episcopi, l. si quis erga & ibi gloss. fin. 2. quest. 7. cap. 2. & ibi gloss. in verb. punire de penit. in 6. Felin. in c. in sinuata numer. 3. vers. causa ecclesie & ibi Pan. post num. 4. de off. deleg. c. cum persona §. si autem & ibi gloss. in verb. ordinarius Franc. & Canon.

non communiter hoc rit. in 6. l. de jure & ibi gl. in ver. provincia & DD. ff. ad municipal. & c. tum quia ordinarius cognoscit an sua sit jurisdictio, c. dilecto & ibi Innoc. de sent. excomm. c. literis de rescript. l. si quis ex aliena ff. de jud. sed ad omnem suspicionem evitandam consultius videtur id expediri per delegatos non suspectos, d. c. cum personæ hoc rit. in 6. l. si quis contra de foro compet. l. prater ff. de jurisdict. omn. judic. Pan. in c. venerabile n. 3. in fine & n. 4. de censib. dicit, quod episcopus in d. c. cum personæ, non procedit ut iudex, sed ut pars extrajudicialiter ad consecrationem jurium suorum, & videt privilegium exemptionis sibi ostensum à subdito, non ut iudicet, sed se informet, & potest se defendere gladio materiali & spirituali, c. de sent. excomm. in 6. cuius opinio reprobarur ex textu d. c. cum personæ §. si autem & §. seq. in quibus probatio testium requiritur quoad possessionem, & requisita ad præscriptionem.

Difficilis est quæstio, an episcopus in ecclesiis vel clericos ꝑ alienæ diocesis possit præscribere jus episcopale, in quo variè à variis fuit notatum, ut refert Innoc. in c. super eo de paroch. & c. & ibi Ioan. And. num. 3. & Can. Gloss. mag. in c. quicumque 16. quæst. 3. in verb. legis, dicit communionem esse opinionem, excepto limite provinciarum diocesum, parochiarum, & cohærentiis limiti quæ sunt impræscriptibilia, Boich. late in cap. super eo de paroch. & c. quod quicumque est intra limites alterius diocesis præscribi potest quoad proprietatem tantum, non quoad jurisdictionem episcopalem, & hoc quia constat de limitibus, & ibi Archid. in verb. vel territorium, c. super eo & ibi gloss. & DD. de paroch. quia status diocesum perpetuæ etatis firmitate durat, quem nec negligentia Pontificis, nec temporalis obie-

ctio, quæ per injuriam forte generatur, neque ignavia faciente consensus adhibitus, nec subrepente supplicatione præceptio divellere potest, c. licet §. nulla 16. quæst. 3. si de limitibus non constat, tunc quoad proprietatem, & quoad episcopalia jura res alterius episcopi præscribitur, cap. 1. de relig. domib. Boich. in d. c. super eo c. licet in fine & c. seq. 16. quæst. 3. sed Pan. in d. c. super eo de paroch. & c. n. 6. tenet quod unus Episcopus possit præscribere omne jus episcopale in aliquibus ecclesiis sitis in diocesi alterius cum titulo, vel per tantum tempus cuius initi non extat memoria, c. 1. de præscript. in 6. pro quo allegato textum in c. dilectis §. potest 16. quæst. 3. & hanc ultimam opinionem approbat Zab. in d. c. super eo in 8. quæst. de paro. & c. Rot. Rom. decis. 207. n. 5. p. 2. divers. quia episcopus sciens & patiens ab alio episcopo excommunicari, & absolui suos subditos, & non contradicens, amittit quasi possessionem jurisdictionis, Anchar. in c. cum contingat in 7. not. de for. compet. l. quamvis saltus ff. de acquir. possess. l. si finita §. non autem statim ff. de damno infect.

Multum interest, ꝑ an quis contra ordinarium suum ad probandum se exemptum alleget privilegium tantum, aut privilegium & præscriptionem, vel præscriptionem tantum, quia primis duobus casibus non potest ordinarius pendente articulo probationis, quæ semper fieri debet ab eo, qui se exemptum dicit, l. si solemnibus & ibi Cyn. Barr. & Bald. & gloss. marg. C. de fid. instrum. Anchar. in d. c. cum personæ in 12. not. in fine & ibi Can. exercere jurisdictionem suam contra illum, qui in libertatis & exemptionis possessione existit, d. c. cum personæ §. quod si tales in fine hoc rit. in 6. c. r. ut lite pend. & c. alias si ordinarius sit in possessione subiectionis, tunc lite pendente poterit uti jurisdictione con-

tra ipsum, sicut cōtra alios subditos, etiam si talis appellaret, cum appellatio non debeat ipsum ordinarium sua possessione privare, Io. And. late in c. venerabili num. 3. & seqq. de censib. & ibi Panorm. nu. 3. & Can. comuniter. Franc. in d. c. cū persona §. si vero n. 3. & ibi Can. hoc tit. in 6. 3. Vero casu, siue ordinarius sit in possessione subiectionis, siue non, potest uti sua iurisdictione contra illum, quousque probet prescriptionem, d. c. cum persona §. fin. Rot. divers. decis. 145. nu. 6. par. 2. propter odium prescriptionis, cum contingat de decim. & favorem juris communis, c. ad decimas de restit. spol. in 6. cap. 1. de prescript. in 6.

Titulus XXXIV.

De purgatione canonica.

SVMMARIA.

- 1 PURGATIO est de objecto crimine, innocentie ostensio, cuius duæ sunt species, canonica & vulgaris.
- 2 PURGATIO canonica inducitur ab Ordinario omnibus fide dignis.
- 3 Interdum in causa civili.
- 4 Regulariter in criminali accusatore & testibus nullis apparentibus ob vulgatam infamiam.
- 5 Aut accusatore deficiente in probatione plena propter vehementem suspicionem ex dictis testium subortam.
- 6 Item indicitur propter frequentem insinuationem subditorum.
- 7 Super criminibus, quorum cognitio spectat ad ecclesiam, defectu impediēte promotionem subreptione in impetratione absolutionis ab excommunicatione.
- 8 Purgatio quibus casibus non indicatur.

9 Modus procedendi in dicenda purgatione canonica.

10 Forma purgationis est, infamatus jurat de veritate ad sancta Dei evangelia, quod illa crimina non commisit, purgatores jurant de credulitate super sancta Dei evangelia, quod credant illum verum jurasse.

11 Purgatorum numerus olim erat definitus, hodie est arbitrarius.

12 Qualitates requisitæ in purgatoribus.

13 Nullus ex ecclesiastico ordine cuiquam laico iuramentum expurgationis super sacra Dei evangelia prestare presumat.

PROPTER delicta, de quibus infamati convinci non possunt, de venitur sæpius ad purgationem ideo post varios excessus prælatorum, subditorum, & privilegiatorum subicit de purgatione, quæ est de objecto & crimine innocentie ostensio, l. is qui reus ff. de public. jud. l. reum C. de procur. c. presbyter. & c. seq. usque ad finem questionis 2. qu. 4. cuius duæ sunt species, canonica, & vulgaris: Canonica & indicitur ab ordinario, c. 2. cum dilecti in prin. hoc tit. omnibus fide dignis, c. 1. hoc tit. laicis, c. 1. hoc tit. episcopo, c. quoties c. fin. h. t. clericis, c. 2. c. cum p. h. t. ac etiam regularibus, c. moniales h. tit. exceptis infamibus infamia juris, Pan. in c. 1. n. 4. h. tit. interdum in causa & civili præsumptione 3 faciente pro actore, quo casu reus condemnatur sub conditione, nisi per iuramentum se purgaverit, Pan. in c. quoad consultationem nu. 2. de re jud. regulariter in criminali & accusatore & testibus nullis apparentibus, c. 2. & c. nos inter h. t. ob vulgatam infamiam vel grave scandalum, aut accusatore & deficiente in probatione plena propter vehementem suspicionem ex dictis testium in accusatione, vel inquisitione, c. habet hoc proprium & ibi glos. l. 2. quæst. 4. vel exceptione